

ПРОФІЛАКТИКА ДИТЯЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

Бесіди та виховні години

Т. А. Лінниченко, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель, гімназія № 39, м. Харків

Життя, яким би складним воно часом не було, — чудове. Недарма ми всі так цінуємо його. Однак, існує чимало небезпек, що не тільки псувають, але й позбавляють життя. Кожен завдяки безглуздому випадку може опинитися в ситуації, коли секунди вирішують: станеться трагедія чи ні.

У нашому доквітлі є чимало правил, що необхідно знати та виконувати. Ми живемо у суспільстві, серед людей, тому повинні дотримувати відповідних норм і законів. Молодших школярів необхідно навчити, як правильно поводитися вдома, на вулиці та дорогах, оскільки від правильної поведінки залежить їхнє життя і здоров'я.

Правила безпеки має засвоїти кожен учень. Діти повинні вміти передбачувати небезпеку, бути дуже уважними і зібраними, знати правила поведінки в критичній ситуації та способи виходу з неї.

ТЕМАТИКА БЕСІД ІЗ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДИТЯЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

Правила дорожнього руху

1. Організація дорожнього руху. Правобічний, однібічний, двобічний рух. Правила безпеки під час переходу вулиці. Наземний, надземний, підземний переходи.
2. Типи перехресть (*регульовані, нерегульовані*). Правила переходу дороги на перехрестях.
3. Правила переходу вулиці після висадження з громадського транспорту.
4. Дорожні знаки.
5. Дорожня розмітка.
6. Рух за сигналами регулювальника.
7. Пасажир у громадському транспорті. Безпека пасажирів.
8. Дорожньо-транспортні пригоди. Поведінка у разі ДТП.
9. Підсумкове заняття з ПДР.

БЕСІДИ ПРО ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ

БЕСІДА 1

Тема. Організація дорожнього руху. Правобічний, однібічний, двобічний рух. Правила безпеки під час переходу вулиці. Наземний, надземний, підземний переходи

Мета: учити дітей правильно поводитися на проїжджій частині; формувати в учнів знання про правобічний, однібічний та двобічний рух, різновиди пішохідних переходів та їх облаштування; закріплювати з учнями знання правил та умов безпечного переходу вулиці; виховувати культуру поведінки на дорозі, обов'язковість дотримання Правил дорожнього руху.

ЗМІСТ БЕСІДИ

? Чому створюються небезпечні ситуації на дорогах і до чого це призводить?

Недотримання правил дорожнього руху на вулицях і дорогах призводить до аварій та загибелі людей.

Послухайте історію, що трапилась у старій Англії. Був звичайний день 17 серпня 1896 року. Міс Дретсон проходила тихою лондонською вулицею. Раптом попереду з'явився автомобіль. І, незважаючи на те, що вона у розпачі махала парасолькою і щось показувала руками, трапилося нещастя. Міс Дретсон стала першою жертвою автомобільних катастроф.

На сьогодні протягом року на дорогах світу гине не менше ніж 250 600 осіб.

Дуже багато дітей потрапляє в аварії, стає каліками і, найстрашніше, гине під колесами машин.

? Чому небезпечні ситуації трапляються з дітьми?

Діти погано знають правила дорожнього руху, а якщо знають, не завжди їх виконують. Часто перебігають вулиці в недозволенних місцях,

забувають про дорожні знаки, світлофори, переходи, на вулицях читають книги, розглядають малюнки, іграшки, граються біля доріг, на тротуарах і на дорогах. А це все призводить до того, що дитина потрапляє під колеса машини.

? Чи існували в давнину правила дорожнього руху?

Ви, мабуть, скажете: «Звісно, ні. Адже тоді не було машин!» Помиляєтеся! Ще в Стародавньому Римі імператор Юлій Цезар запровадив свої правила дорожнього руху. Щоб не траплялося зіткнень колісниць та карет, на вузьких вулицях було запроваджено односторонній рух, заборонено їздити колісницями містом у години перевантаження вулиць.

? А чи знаєте ви, які різновиди руху зараз запроваджені?

Вулиця, якою транспорт рухається тільки в один бік, — це вулиця з одностороннім рухом.

Вулиця, якою транспорт рухається в різні боки, — це вулиця з двостороннім рухом.

А ще вам буде цікаво знати, що крім одностороннього руху є ліво- та правосторонній рух автомобілів. Раніше, коли тільки винайшли автомобіль, для безпеки руху люди домовилися про те, що рух має бути правостороннім — переважно у країнах Європи. А от в інших, навпаки, — лівосторонній. Зокрема, в Англії він лівосторонній і донині. Згодом у містах зробили для людей тротуари, що відділяють від проїжджої частини. І ходити по них також домовилися з правого боку, щоб не натикатися одне на одного. Тепер люди були у більшій безпеці, тому що на тротуар заїжджати було заборонено та й незручно, адже тротуар був вищим від проїжджої частини дороги. Правосторонній рух у нас існує і донині.

? Розкажіть про правила безпеки під час переходу вулиці. Які види переходів ви знаєте?

Для безпечного переходу вулиць існують пішохідні переходи.

- Наземний пішохідний перехід.

Питання ставимо ми так:

Що означає цей знак?

Тут на малюнку — пішохід,

то знак цей — «Пішохідний перехід».

На дорогах, де рух транспорту насичений, пішохідні переходи прокладають над землею або під землею. Це найбезпечніші місця для пішоходів.

- Надземний пішохідний перехід.
- Підземний пішохідний перехід.

Часто пішохідні переходи облаштовують спеціальними світлофорами для пішоходів. Вони мають лише два сигнали: червоний і зелений.

Підморгне зеленим оком — ми йдемо,

Підморгне червоним оком — стоїмо.

Кожна людина повинна дотримувати умов безпечного переходу доріг.

Для пішоходів перехід дороги по пішохідному переходу чи в місці, обладнаному світлофором, безумовно, є зручним і найпростішим. Однак, він не гарантує безпеки пішохода. Будь-який рух через проїжджу частину, навіть за сигналом, що дозволяє цей рух, може бути доволі небезпечним, якщо не дотримувати усіх правил переходу і не бути уважним.

? Коли можна переходити дорогу по пішохідному переходу і за сигналом світлофора?

Переходити дорогу по пішохідному переходу і за сигналом світлофора можна лише тоді, коли ви переконалися, що автомобілі зупинилися або відсутні на дорозі. Ідіть по переходу швидко, але не біжіть. Якщо ж вам необхідно перейти вулицю, а поблизу немає пішохідного переходу, потрібно виконати низку умов. Найперше — оберіть собі місце для переходу так, щоб дорогу було добре видно в обидва боки. Подивіться спершу ліворуч, потім — праворуч, і якщо транспорт далеко від вас чи відсутній узагалі, — переходьте. Інколи виникає бажання перебігти дорогу, не чекаючи, поки проїде автомобіль. І байдуже, що ліворуч або праворуч він з'явиться несподівано. Ціна такого поспіху — здоров'я і життя.

? Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Чому створюються небезпечні ситуації на дорогах? До чого це призводить?
- Які місця є безпечними для переходу вулиці?
- Які види переходів ви знаєте?
- З якого боку рухаються транспортні засоби?
- Як повинні рухатися пішоходи по тротуару?
- Чому необхідно вивчати правила дорожнього руху?

БЕСІДА 2

Тема. Типи перехресть (регульовані, нерегульовані). Правила переходу дороги на перехрестях

Мета: збагачувати знання дітей новою інформацією

про дороги і Правила дорожнього руху; ознайомлювати з типами перехресть (регульовані, нерегульовані); розвивати вміння і навички свідомо дотримувати правил переходу дороги на перехрестях; виховувати звичку дотримувати Правил дорожнього руху.

ЗМІСТ БЕСІДИ

Дороги проходять крізь міста і села, вливаючись одна в іншу, немов річки, утворюючи перехрестя.

? Що називають перехрестям?

? Які типи перехрестя ви знаєте?

Місця, де зустрічаються і перехрещуються дороги та вулиці, називають перехрестям.

Найчастіше зустрічаються чотирибічні та трибічні перехрестя, трапляються і багатобічні.

Перехрестя — одне з найнебезпечніших місць на вулиці. Як ви гадаєте, чому?

Наближаючись до нього, водії та пішоходи повинні визначити, яке це перехрестя — регульоване чи ні.

У разі відсутності світлофора чи регулювальника перехрестя вважають нерегульованим. На ньому нам допомагають безпечно перейти вулицю наші знання.

Африканська прийшла до нас
дика тварина,
У неї так дивно розписана спина.
Вляглася спокійно собі на дорозі,
Й машини летіти тепер не в спроможі.
(«Зebra»)

? Які правила переходу нерегульованого перехрестя ви знаєте?

1. Перед дорогою зупиніться.
2. Погляньте ліворуч, щойно станете на проїжджу частину дороги, — саме звідти буде йти потік машин. Погляньте праворуч. Можливо, звідти йде густий транспортний потік, що безпечніше перечекати на тротуарі.
3. Знову погляньте ліворуч; якщо дорога вільна, зосереджено дійдіть до осової лінії розмітки.
4. А тепер знову гляньте праворуч. Вільно? Завершуйте свій перехід. З'явилася машина? Не біжіть, машина повинна вас пропустити; але все-таки зачекайте, коли вона загальмує. Не загальмувала? Нехай їде. А ви перейдіть вулицю після неї. Людині з машиною змагатися в швидкості недоречно.

Виконайте практичні вправи «Імітація переходу дороги на нерегульованому переході».

- Поворот голови ліворуч;
- поворот голови праворуч;
- поворот голови ліворуч;
- голова прямо, два кроки вперед;

- поворот голови праворуч;
- голова прямо, два кроки вперед;
- повернутися назад, вправу повторити.

? Що виможете розповісти про регульоване перехрестя?

Якщо є або світлофор, або регулювальник — це регульоване перехрестя. Регульоване перехрестя завжди має добрих помічників для пішоходів. Яких? Відгадайте загадку.

З місця зрушити не в зможі,
Бо на варті при дорозі.
Я стою щодня, щоночі,
Хоч і маю скляні очі. (Світлофор)

? Чи відома вам історія виникнення світлофора?

Чому світлофор має таку назву? Це слово складається із двох слів: *світло* і *фор*. *Фор* у перекладі з грецької мови означає *нести*. Отже, світлофор — це той, що несе *світло*.

Світлофору вже більше ніж триста років. Він старший за автомобіль і почав свій трудовий шлях на залізниці. Перші світлофори були незручними — поруч із ними стояла людина і змінювала скло. Жовтого, попереджувального сигналу не існувало. Його замінював свисток регулювальника. Тривалий час світлофор був двосекційним. 1929 року перший світлофор з'явився в Москві. Він був схожим на годинник: по його червоному, жовтому; зеленому секторах бігала стрілка. Відтоді минуло понад 70 років. Тепер у великих містах працюють світлофори, що, завдяки електроніці, самі можуть пропускати транспорт.

Під металеве полотно закладають спеціальні рамки з рахівницями, які лічать машини, що проходять у певному напрямку. Інформація передається на центральний пульт керування, і зелений сигнал світлофора загоряється на тій вулиці, де зібралось більше транспорту.

? Що означають сигнали світлофора?

- Червоний сигнал означає небезпеку. На червоний усі стоять.
- Зелений сигнал дозволяє рух і водіям, і пішоходам.
- Жовтий сигнал означає: «Увага!» Він попереджає про зміну сигналів світлофора, але має також інше значення, про яке, на жаль, не всі знають: жовтий сигнал світлофора не забороняє рух. Якщо ви підійшли до дороги і загорівся жовтий сигнал, отже, переходити проїжджу частину не можна. Як виняток, дозволено

подальший рух водіям, які у випадку увімкнення сигналу не змогли зупинитися з урахуванням вимог ПДР перед перехрестям.

Пішоходи, які під час увімкнення сигналу перебували на проїжджій частині, повинні завершити перехід або зупинитися на островку безпеки чи лінії, що розмежує транспортні потоки протилежних напрямків. Перехід на жовтий сигнал лише, як виняток! Якщо, наприклад, пішохід вийшов на проїжджу частину, коли горів зелений сигнал, потім відбулася зміна сигналів і загорівся жовтий, він може продовжити перехід, попередньо переконавшись у безпеці.

Інколи світлофор подає миготливий жовтий сигнал — дозволяє рух і попереджає про небезпеку. Пішоходам біля складних перехресть обов'язково потрібно орієнтуватися на спеціальний пішохідний світлофор.

» Гра «Світлофор»

Учитель у довільному порядку швидко змінює у руках кружечки із сигналами світлофора. Виграє той, хто не припуститься помилок. Червоний — крок назад (*небезпека*), жовтий — стій на місці, зелений — крок уперед (*дорога вільна*).

Отже, окрім світлофора, на регульованих перехрестях цих пішохідів і транспортних засобів регулює регулювальник. Він робить це за допомогою спеціальної палички — жезла. Цікаво знати, що колись жезлами володіли тільки королі та полководці. Жезл був символом великої влади. Тому маленьку паличку, що регулює рух на дорозі, називали жезлом.

? Хто є другим помічником для пішохідів?

Паличка-спинялочка чарівна
І свисток дядечка чарівний.
Дуже наша вулиця гамірна.
Дядечко на вулиці — головний.
Тільки вгору паличку піднесе —
І за мить спиняється геть усе.
Стій, шофере, бублика не верти!
Треба дітям вулицю перейти!
(Регулювальник)

? Чи знаєте ви значення сигналів регулювальника?

- Регулювальник стоїть до вас обличчям або спиною з опущеними руками — перехід у цьому напрямку заборонений.
- Якщо рука і жезл підняти вгору — «Стій, приготуйся, зараз буде зміна сигналів!» Цей сигнал означає те саме, що й жовте світло: «Увага!»

- Якщо регулювальник стоїть до вас боком з опущеними руками або розвів руки в сторони — проходите по переходу.

» Гра «Жести регулювальника»

Спершу вчитель, а потім хтось із дітей демонструють жести регулювальника. Решта учнів визначають, якому сигналу світлофора відповідає кожен жест і показують кружечок потрібного кольору.

? Назвіть правила переходу регульованого перехрестя.

1. Переходити дорогу можна тільки за сигналом світлофора.
2. Перед тим як почати переходити, потрібно уважно поглянути на дорогу. Виходити на проїжджу частину дороги можна тільки тоді, коли автомобілі зупиняться перед пішохідним переходом.
3. Якщо блимає зелене світло, то не можна починати перехід, тому що це блимання означає, що зараз загориться червоне світло.

? Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Як ви гадаєте, навіщо постовому потрібен жезл?
- Що ви робитимете, якщо загориться зелене (*жовте, червоне*) світло світлофора?
- Що таке перехрестя?
- Де слід триматися під час руху вздовж дороги?
- Ви підійшли до нерегульованого перехрестя. Ваші дії?
- На регульованому перехресті стоїть регулювальник. Якому сигналу світлофора відповідає положення регулювальника «обидві руки в сторони»?
- Що зробите, якщо ви дійшли до середини дороги, а рух машин відновився?

БЕСІДА 3

Тема. Правила переходу вулиці після висадження з громадського транспорту

Мета: ознайомлювати учнів із правилами переходу вулиці після висадження з громадського транспорту; розвивати вміння і навички свідомо дотримувати Правил дорожнього руху, щоб уникнути травматизму та нещасних випадків; виховувати повагу до встановлених правил і бажання їх знати та виконувати.

ЗМІСТ БЕСІДИ

Люди машини зробили для себе,
Щоб підкорити дороги і небо,
Щоб відчувати і сонце, і вітер,
І щоб у Космос безмежний злетіти.
Але машини нам треба ще й знати,
Правила також потрібно вивчати.
Щоб зберегти і здоров'я, й життя,
Треба учити усе до пуття.

? Що вам відомо про громадський транспорт: автобус, тролейбус, трамвай тощо?

Транспорт, яким користуються багато людей, називають громадським. До нього належать автобуси, тролейбуси, трамваї, таксі, метро тощо.

Автобус, тролейбус, трамвай рухаються за допомогою двигуна, тому їх ще називають *механічними транспортними засобами*.

Автобус (фран. *autobus*, від *auto (mobile)*) — автомобіль та лат. (*omni*) *bus* — це вид громадського транспорту, призначений для перевезення від 9 до 170 пасажирів.

Тролейбус (англ. *trolleybus*, від *trolley* — контактний провід і *bus* — автобус).

У нашій країні перший тролейбус було створено 1933 року.

Трамвай (англ. *tramway*, від *tram* — вагон і *way* — шлях).

Перші трамваї з'явилися у 80-х роках XIX століття.

? Де розташовуються місця зупинки громадського транспорту та яким є їх призначення?

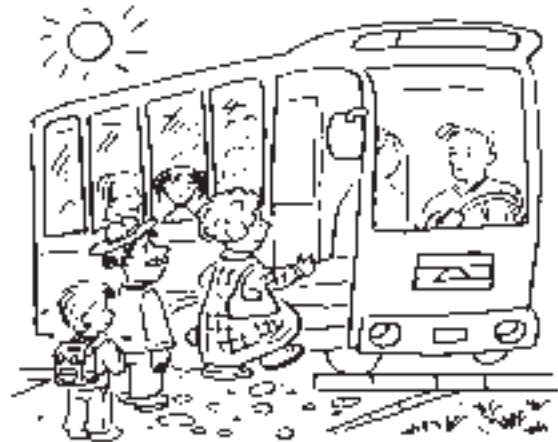
Місця зупинки громадського транспорту обирають там, де найзручніше і найбезпечніше для пасажирів.

Зверніть увагу, що зупинка трамвая майже завжди розташована перед перехрестям. Тому, вийшовши з нього, потрібно дійти до перехрестя і тільки там перейти дорогу.

Найчастіше зупинка тролейбуса й автобуса знаходяться за перехрестям. Тому необхідно після висадки з цих видів транспорту дійти до пішохідного переходу або перехрестя і тільки там перейти дорогу.

З'ясуймо правила переходу вулиці (*дороги*) після висадки з транспорту.

Якщо зупинки тролейбуса й автобуса знаходяться за перехрестям, то необхідно після висадки з цих видів транспорту дійти до пішохідного переходу або перехрестя і тільки там перейти дорогу.

Якщо переходу чи перехрестя поруч немає, то слід дочекатися, поки від'їдуть автобус чи тролейбус, переконавшись, що проїжджа частина вільна, можна перейти дорогу. Обходити автобус або тролейбус зразу після висадки з них досить небезпечно, можна потрапити під автомобіль, якого ви не можете бачити через те, що він закритий від вас автобусом чи тролейбусом.

Після виходу з трамвая, якщо рейки прокладені посередині проїжджої частини, пішоходи повинні оцінити дорожню обстановку і тільки потім іти до тротуару. Не можна раптово вибігати на проїжджу частину, адже це може призвести до ДТП. Якщо пішоходам, які вийшли з трамвая, необхідно перейти на протилежну сторону дороги, їм слід вийти на ближній тротуар або узбіччя, визначити, де розташована ділянка дороги з дозволеним переходом і перейти там проїжджу частину.

? Яка існує небезпека виходу на проїжджу частину дороги з-за транспорту або іншої перешкоди та перед автомобілями, що наближаються?

Виходити на проїжджу частину, не переконавшись у відсутності небезпеки, заборонено. Для того щоб переконатися у тому, що небезпека відсутня, потрібно добре проглядати дорогу в обидва боки. Якщо ж на дорозі є перешкоди, стоять машини, то вони заважають пішоходам добре проглянути проїжджу частину. Дітям це зробити ще важче через їхній невеликий зріст. У результаті вони можуть не помітити транспорт, що наближається.

Запам'ятайте правило! Вийшовши з автобуса чи тролейбуса, обходьте їх позаду, а трамвай — попереду, щоб бачити транспорт, який наближається.

? Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Який транспорт називають громадським?

- Що належить до громадського транспорту?
- Де розташовуються місця зупинки громадського транспорту?
- Яким є їх призначення?
- Які ви знаєте правила переходу вилиці (*дороги*) після висадки з транспорту?
- Яка існує небезпека виходу на проїжджу частину дороги з-за транспорту або іншої перешкоди та перед автомобілями, що наближаються?
- Де потрібно обходити автобус, тролейбус і трамвай?

БЕСІДА 4

Тема. Дорожні знаки

Мета: ознайомити з класифікацією дорожніх знаків; з'ясувати сутність кожної групи; розвивати навички дотримання правил дорожнього руху; виховувати бажання бути в безпеці на дорогах.

ЗМІСТ БЕСІДИ

Пішоходами і транспортом управляють дорожні знаки. Вони — наші друзі й помічники. Дорожні знаки встановлені на всіх автомобільних шляхах земної кулі. Тому їх називають *міжнародними*.

На дорожніх знаках можуть бути нанесені різні малюнки. Знаки бувають різної форми, кольору і призначення.

? Назвіть основні форми дорожніх знаків.

Дорожні знаки мають форму трикутників, кружечків, квадратів, прямокутників.

? Навіщо потрібні дорожні знаки?

Дорожні знаки допомагають регулювати й організувати рух потоків машин і людей. Вони полегшують роботу водіїв, допомагають їм та пішоходам правильно орієнтуватись у складній обстановці дорожнього руху.

? Що ви знаєте з історії дорожніх знаків?

Коли вулицями почали їздити трамваї, автомобілі, автобуси, то виникла необхідність у створенні своєрідної дорожньої «мови». Дорожньою «мовою» нині «говорять» вулиці всіх країн світу.

Коли дитина вчиться читати, їй показують літери. З літер вона складає слова, зі слів — речення. У дорожній абетці теж є свої літери — це знаки. Але їх не потрібно складати у слова. Кожен знак означає один дорожній сигнал. Сигнали різняться. Одні попереджають водія або пішохода про небезпеку, інші — забороняють рух.

Є знаки, що допомагають вам дізнатися, наприклад, де ви перебуваєте, де розташовані місця надання необхідної допомоги. Сьогодні ми докладніше поговоримо про дорожні знаки.

- У трикутнику, обведеному червоною лінією, зображують знаки, що закликають до обережності. Вони про щось попереджають і застерігають. (*Попереджувальні знаки*)

Попереджувальні знаки інформують про характер небезпеки. Вони можуть мати різну інформацію, на якій ти повинен розумітися (*наприклад: «Пішохідний перехід», «Небезпечний поворот» (лівий, правий), «Земляні роботи», «Небезпечне узбіччя», «Крутий спуск», «Слизька дорога»*).

- Знаки, що мають форму круга, білого кольору з червоним обводом забороняють обгони, повороти тощо. Це заборонні знаки. Вони вводять або відмінюють певні обмеження (*наприклад: «В'їзд заборонено» — забороняє в'їзд усіх видів транспорту; «Рух заборонено» — забороняє рух усіх видів транспорту; «Прохід закрито» — забороняє рух пішоходів*). Інформаційно-вказівні знаки є тільки синього кольору, квадратної або прямокутної форми. Вони інформують про особливості режиму руху або про розташування в напрямку руху населених пунктів та інших об'єктів (*наприклад: «Місце зупинки автобуса» — це зупинка автобуса*).

- Наказові знаки вводять або відмінюють певні режими руху. Вони наказують водіям рухатись у певному напрямку, виконувати певні накази, подані в них. Ці круглі знаки, блакитного кольору (*наприклад: «Рух прямо», «Рух праворуч», «Рух ліворуч» — дозволяє рух лише у зазначеному напрямку*).

- Знак пріоритету встановлює черговість проїзду перехрестя, а також вузьких ділянок вулиць (*наприклад: «Головна дорога», «Дати дорогу»*).

- Знаки сервісу допомагають водіям і пішоходам орієнтуватись на дорозі (*наприклад, сповіщають про місце руху, медичні пункти, місце відпочинку тощо*). Ці знаки мають форму прямокутника і пофарбовані у блакитний колір.

- Таблички до дорожніх знаків застосовуються за потреби уточнити або обмежити дію відповідних дорожніх знаків. Таблички мають форму прямокутника, на якому чорним кольором на білому тлі нанесено написи або символи.

Видавнича група «Основа» завжди поряд із вами! Сподіваємося, що відчуваєте нашу підтримку! У 2015 році порадуємо вас новими подарунками та, як завжди, якісними статтями!

**ЦІНИ
ЗАЛИШИЛИСЯ
НЕЗМІННИМИ**

Журнал має багато «статей-родзинок», які гарантовано зацікавлять вас:

- Впевненість, творчість, самостійність. Мистецтво самореалізації та взаємодії молодших школярів.
- Нестандартні форми роботи МО вчителів початкових класів.
- Діяльність класного керівника початкової школи щодо сприяння процесу адаптації учнів до навчання у 5 класі.
- Успішна адаптація першокласників до школи...
- Математичний лабіринт

Вартість передплати на 2015 рік

Передплатний номер	Кількість виходів	3 місяці	6 місяців	12 місяців
		поштовою	поштовою	поштовою
08412	3 на місяць	88,50	177,00	354,00
08413	3 + книжковий додаток на місяць	103,50	207,00	414,00
95934	3 на місяць	ПІЛЬГОВИЙ	133,00	266,00
37954	3 + книжковий додаток на місяць	ПІЛЬГОВИЙ ПЛЮС	177,00	354,00
89480	4 (1 вип. жур. «Виклики ГТО: Усе для роботи» + 3 вип. жур. «Початкове навчання та виховання») на місяць	89,50	179,00	358,00
84344	10 (7 вип. жур. «Початкове навчання та виховання» + 3 вип. жур. «Початкове навчання та виховання. Бачення та дидактичні матеріали») на 3 місяці	98,50	197,00	394,00
Електронна передплата		61,95	123,90	247,80
Електронна передплата + книжковий додаток		72,45	144,90	289,80

АКЦІЯ!

Приємні сюрпризи 2015 року!

Передплатуйте журнал на 12 місяців, відправляйте копію передплатної квитанції (на електронну адресу: action.osnova@gmail.com або на адресу видавництва: 61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66) до 1 лютого 2015 року та гарантовано отримуйте сертифікат про підвищення фахового рівня!

А також беріть участь у розіграші головного призму — сертифіката на 1000 грн та 20 сертифікатів на 100 грн для замовлення книг та передплати журналів!

3 кроки для участі в акції:

1. Передплатіть будь-який журнал ВГ «Основа» (паперову версію)* на 12 місяців 2015 року в будь-який зручний для вас спосіб.
2. Заповніть анкету (на сайті <http://journal.osnova.com.ua>) або напишіть свої П.І.Б., поштову адресу та контактний телефон.
3. Надішліть копію передплатної квитанції та анкетні дані** на адресу видавництва: 61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66 або на електронну адресу: action.osnova@gmail.com до 1 лютого 2015 року.

* Електронна передплата участі в акції не бере

** Квитанції без анкетних даних участі в акції не беруть

Отримайте натомість:

1. Сертифікат про підвищення фахового рівня.
2. Доступ до електронних версій журналу на сайті.
3. Можливість узяти участь у розіграші сертифікатів на 1000 та 100 грн для замовлення книг та передплати журналів.
4. Два бонусні електронні номери з презентаціями, відео та статтями на актуальні теми в подарунок на сайті <http://journal.osnova.com.ua>

Передплатуйте журнал одразу на рік та отримуйте більше, ніж витрачаєте!

Передплату можна оформити: за тел. (057) 731-96-35, (067) 572-30-37; на сайті <http://journal.osnova.com.ua>; у будь-якому відділенні Укрпошти або у регіонального представника вашого міста.

ОСНОВА
.....

- ?** Запитання для перевірки усвідомлення почутого
- Які групи дорожніх знаків ви знаєте?
 - Яке значення має кожна група знаків?
- ?** На які групи поділяються всі дорожні знаки? Яким є їх призначення?

ЗНАКИ

Попереджувальні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Небезпечний поворот. 2. Крутий спуск. 3. Слизька дорога. 4. Перехрещення рівнозначних доріг. 5. Перехрещення з другорядною дорогою. 6. Залізничний переїзд із шлагбаумом. 7. Залізничний переїзд без шлагбаума. 8. Одноколейна залізниця. 9. Багатокотейна залізниця. 10. Пішохідний перехід. 11. Діти
Заборонні	<ol style="list-style-type: none"> 1. В'їзд. 2. Рух пішохода. 3. Рух трактора. 4. Зупинка. 5. Поворот праворуч. 6. Стоянка
Інформаційно-вказівні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пішохідний перехід. 2. Місце, де можна поїсти. 3. Дорога з одностороннім рухом. 4. Місце зупинки тролейбуса. 5. Надземний пішохідний перехід
Наказові	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доріжка для велосипедистів. 2. Доріжка для пішоходів. 3. Обмеження мінімальної швидкості
Пріоритету	<ol style="list-style-type: none"> 1. Головна дорога. 2. Кінець головної дороги. 3. Превага зустрічного руху. 4. Дати дорогу. 5. Проїзд без зупинки заборонено
Сервісу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Буфет. 2. Телефон. 3. Автозаправна станція. 4. Питна вода. 5. Місце відпочинку. 6. Туалет. 7. Пункт першої медичної допомоги
Таблички до дорожніх знаків	Відстань

- ?** Запитання для перевірки усвідомлення почутого
- Як зображають знаки певної групи?
 - Назвіть кілька знаків сервісу.
 - Яким є призначення табличок до дорожніх знаків?
 - Навіщо потрібні дорожні знаки?

БЕСІДА 5

Тема. Дорожня розмітка

Мета: ознайомлювати учнів із дорожньою розміткою, її значенням; учити правильно розуміти її; розширювати знання дорожньої абетки; виховувати уважність, спостережливість, дисциплінованість; привчати до свідомих дій.

ЗМІСТ БЕСІДИ

— Відгадайте загадку — і ви дізнаєтеся, про що сьогодні йтиметься на занятті.

На дорогу я лягаю,
Завжди білий колір маю.
Про біду попереджаю,
Хоч сама й не розмовляю.
(Дорожня розмітка)

- ?** А чи ви знаєте, хто малює дорожню розмітку на дорогах? Що означають різні лінії на дорогах? Чому вони білі?

Основний колір ліній, що наносять на дороги, білий. Чому? А тому, що білий колір загальноприйнятий у багатьох іграх: волейбол, баскетбол, теніс, дитячі класики... Пам'ятаєте правила гри? Хто наступив на білу лінію, той залишає гру. Значення білого кольору в дорожньому русі приблизно таке саме — він вимагає обов'язкового виконання певних умов. Дорожня розмітка допомагає регулювати рух. Інформація, яку вона передає водіям, добре сприймається всіма учасниками дорожнього руху. Розмітка дороги суцільними чи пунктирними лініями організовує транспортний потік, підвищує пропускну спроможність дороги.

Порядок застосування розмітки, її форма, колір, вигляд визначені Державними стандартами. — Розгляньте уважно таблицю «Дорожня розмітка». Що ви бачите на малюнку? (Дорогу, вулиці, лінії, смужки, стрілочки тощо.)

- ?** Що називають дорожньою розміткою?

Дорожньою розміткою є лінії, смужки та інші позначення.

До дорожньої розмітки належать лінії, написи й інші позначення на проїжджій частині,

бордюрах й інших елементах доріг і дорожніх спорудах, що встановлюють порядок дорожнього руху з метою підвищення їх безпеки, а також ті, на яких зазначено габарити дорожніх споруд чи напрямок дороги.

Розмітку застосовують самостійно, у поєднанні з дорожніми знаками, світлофорами.

? Які основні лінії дорожньої розмітки вам відомі?

Основні лінії дорожньої розмітки:

- острівець безпеки;
- пішохідний перехід (*зебра*);
- осьові лінії;
- край проїжджої частини дороги;
- напрямки руху.

? Якою буває дорожня розмітка?

Розмітка буває двох видів: горизонтальною, що наноситься безпосередньо на проїжджу частину; ніби лежить на дорозі, і вертикальною, коли позначення наноситься не на проїжджу частину, а на елементи дорожніх споруд (*що добре видно водіям*) — мостові опори, шляхопроводи, парапети, бордюри. (Усі складні для розуміння слова *вчитель ілюструє малюнками.*)

Горизонтальну розмітку виконують здебільшого білими лініями. Вона має біля тридцяти значень. Але ми ознайомимося лише з основними, що мають знати всі учасники дорожнього руху.

? Яке значення має вузька суцільна лінія?

Найчастіше її можна побачити на середині проїжджої частини вулиці. Вона розділяє транспортні потоки протилежних напрямків і позначає межі смуг для руху в небезпечних місцях. За потреби можна виділити на проїжджу частині смугу для

транспортних засобів загального користування, що рухаються маршрутами; суцільна біла лінія позначає частини, на які в'їзд заборонено (*острівки безпеки, посадкові майданчики*). Суцільна біла лінія позначає також межі місць зупинок транспортних засобів і край проїжджої частини на дорогах, не віднесених за умовами руху до автомагістралей. Перетинати таку лінію (*за винятком ліній, що позначають край проїжджої частини чи місце стоянки транспортних засобів*), а також заїжджати на суцільну білу лінію заборонено. Пішохід також повинен знати це. За потреби (*якщо не встиг перейти проїжджу частину вулиці*) він може зупинитися на такій лінії, якщо вона проходить посередині дороги.

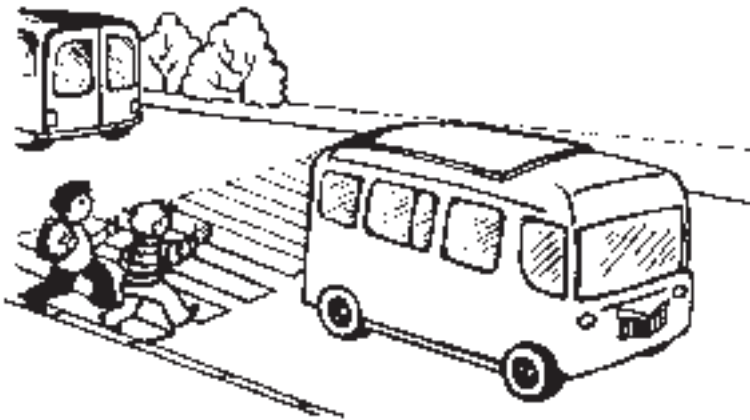
Розмежувальна смуга, осьова лінія, може бути нанесена і двома суцільними білими смугами. Наносять її на дорогах, що мають чотири і більше ліній руху в обох напрямках. Заїжджати на ці лінії, перетинати їх також заборонено. Суцільна біла лінія, особливо на середині дороги для водія, — це те саме, що і міцна висока стіна — вона закриває шлях водієві на протилежній бік. Пішохід зобов'язаний знати й інші лінії горизонтальної дорожньої розмітки.

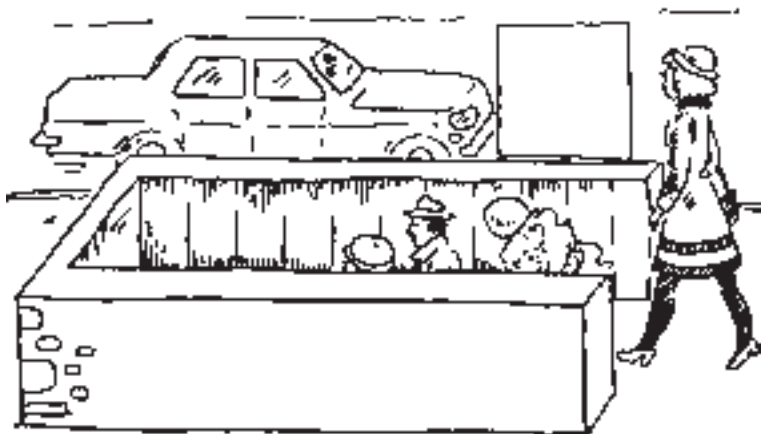
? Що означають пунктирні білі лінії?

Пунктирні білі лінії допомагають формувати транспортні потоки, але водночас дають змогу водіям перетинати їх із будь-якого боку. На таких лініях пішохід не повинен зупинятись, адже водій може збити його. Якщо на дорозі нанесено суцільну лінію, а поруч із нею — пунктирну, це означає, що з боку пунктирної транспорт може заїжджати за суцільну лінію. У такому пішоходові небезпечно зупинятися.

? Яке значення для пішоходів мають широкі поперечні лінії («зебра»)?

Головна розмітка для пішохода — широкі поперечні лінії («зебра»). Їх наносять паралельно до осі проїжджої частини. Цю розмітку застосовують для позначення місць організованого переходу людей через дорогу; це ще один вид позначення пішохідного переходу. Дорожня розмітка «зебра» рівнозначна до дорожнього знаку «Пішохідний перехід». Вони дублюють (*повторюють*) один одного, але можуть діяти і самостійно, кожен сам по собі, чи в поєднанні. Навіщо одразу дві позначки?

Улітку, восени і навесні водіям краще помітна дорожня розмітка — вона більша, її помітно здала і дає водієві більше інформації. Та в зимовий період, коли дорога вкривається льодом чи снігом, дорожньої розмітки не видно. Тоді допомагає дорожній знак. Він «діє» цілодобово, і взимку на фоні снігу добре видно синій квадратний знак, що дає право пішоходам переходити дорогу в цьому місці.

Розмітку переходів «зебру» наносять на нерегульованих переходах; на регульованих перехрестях місце переходу може бути позначено двома паралельними пунктирними лініями. На пішохідних переходах люди повинні рухатись організовано, дотримуючи правого боку, щоб не заважати одне одному. Якщо не виконувати це правило, на вулицях може виникнути «пробка», і люди не встигнуть перейти дорогу за «дозволяючим» сигналом світлофора чи жесту регулювальника, і всім людям доведеться чекати на інший дозволений сигнал на середині проїжджої частини, пропускаяючи потоки машин, що завжди небезпечно, особливо якщо серед пішоходів є маленькі діти, які можуть злякатись автомобілів і вирватись із рук дорослих.

? Хто малює на дорогах?

Щороку, коли настає весна і дороги підсихають, на вулицях з'являються спеціальні трактори, що наносять дорожню розмітку. На жаль, фарба недовговічна, і через місяць її приходиться поновлювати. Зараз у багатьох містах використовують термопластики. Та яким би засобом не наносили цю розмітку — це доволі тяжка і дорога робота, що потребує великих затрат сили, часу і грошей. Необхідно берегти чужу працю.

Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Що називають дорожньою розміткою?
- Які основні лінії дорожньої розмітки вам відомі?
- Якою буває дорожня розмітка?
- Яке значення має вузька суцільна лінія?
- Що означають пунктирні білі лінії?
- Яке значення для пішоходів мають широкі поперечні лінії («зебра»)?

БЕСІДА 6

Тема. Рух за сигналом регулювальника

Мета: ознайомити учнів із сигналами регулювальника; формувати навички правильного сприйняття сигналів регулювальника; виробляти в учнів уміння переходити перехрестя, вулиці на сигнал регулювальника; виховувати уважність, спостережливість, обережність, дисциплінованість.

ЗМІСТ БЕСІДИ

? Хто керує рухом за відсутності світлофора або коли він не працює?

Подивіться, постовий
 Став на нашій мостовій.
 Швидко руку простягнув,
 Паличкою враз махнув.
 І за мить усе змінилось:
 Всі машини зупинились,
 Три ряди замерли враз
 І чекають на наказ.
 Люди ж — лиш звільнилась путь —
 Через вулицю ідуть.
 І стоїть на мостовій
 Чародієм постовий.
 Всі машини одному
 Підкоряються йому. (Регулювальник)

? Хто може бути регулювальником?

Регулювальником можуть бути працівники міліції, працівники державної або військової автоінспекції, черговий на залізничному переїзді. Вони мають відповідне посвідчення та екіпіровку (*формений одяг або розпізнавальний знак, нарукавна пов'язка, жезл, диск із червоним сигналом або світлоповертачем, червоний ліхтар, прапорці*).

? Де стоять регулювальники? Яку мають екіпіровку?

Регулювальники стоять на перехрестях вулиць і доріг у спеціальних мундирах, щоб не губитися

серед звичайних пішоходів, зі смугастими нарукавниками і поясами, що, відбиваючи світло добре помітні в тумані й темряві. На наших дорогах у руці регулювальника є жезл — паличка, на якій чергуються білі та чорні смуги. Вони наче «зебра», що вказують пасажиром місце переходу. Жезл продовжує руку регулювальника, щоб її далеко було видно. У середині жезла може бути електролампочка, яку регулювальник умикає тоді, коли темно. Постовий то піднімає вгору жезл, то опускає його, то відводить убік.

Регулювальник працює, немов диригент великого оркестру. Дійсно, кожне положення його корпусу, рух рук, жезла мають значення сигналів, що сигналізують, у якому порядку водії повинні проїжджати через перехрестя або рухатися проїжджою частиною. Кожний сигнал регулювальника — це наказ водіям і пішоходам: «Стой!», «Проїжджай!», «Повертай праворуч чи ліворуч!». Різні накази — різні жести. Знати ці сигнали повинні як водії, так і пішоходи.

? Як працювали перші регулювальники?

На вулицях із двобічним рухом існувала спеціальна служба, що контролювала рух на дорогах. Це були пожежники, які водночас працювали і регулювальниками. Найголовнішим їхнім завданням був порятунок господарів «транспортних засобів» від бійки в разі наїзду чи зіткнення. Якщо ж на перехресті регулювальника не було, багаті вельможі висилали вперед слуг-скороходів, які раніше від карети добігали до перехрестя і забезпечували господареві спокійний проїзд.

? Яке значення мають жести регулювальника?

Регулювальник стоїть обличчям або спиною до руху транспорту і пішоходів.

Значення жестів та положення регулювальника:

- руки витягнути в сторони, опущені, або права рука зігнута перед грудьми:
 - з лівого та правого боку від регулювальника рух пішоходів дозволено;
 - з боку грудей та спини рух пішоходам заборонено;
- праву руку витягнуто вперед:
 - пішоходам дозволено переходити дорогу за спиною регулювальника;
- руку піднято вгору:
 - рух пішоходам заборонений.

Щоб привернути до себе увагу, регулювальник інколи користується свистком. Різкий звук свистка

перекриває вуличний гамір, привертає увагу учасників руху, змушує порушників зупинитися. Необхідно бути уважним, коли його почуєш.

Іноді регулювальник стоїть під світлофором. У такому випадку сигнали світлофора не беруть до уваги.

» Дидактична гра «Не помились!»

Перед початком гри учням роздають картки зеленого, жовтого і червоного кольорів. Під час гри вчитель показує жезлом сигнали регулювальника, а діти вказують кольори світлофора, що відповідають цим сигналам.

? Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Як називають людину, яка керує рухом на вулиці?
- Хто може бути регулювальником?
- Де стоїть регулювальник?
- Яку екіпіровку мають регулювальники?
- Що означає піднятий догори жезл регулювальника?
- Як необхідно діяти, якщо регулювальник опустив руки вниз?
- Працює світлофор і поруч стоїть регулювальник. Чиїм сигналом слід підкорятися?

БЕСІДА 7

Тема. Пасажир у громадському транспорті. Безпека пасажирів

Мета: формувати в учнів уявлення про те, хто такі пасажирів; ознайомлювати з правилами безпечної поведінки пасажирів на зупинці, у салоні, під час посадки та висадки пасажирів, під час переходу дороги, коли відбувається висадка з транспорту; підвести учнів до розуміння, що миттєво зупинити транспорт не можна; виховувати культуру поведінки в транспорті.

ЗМІСТ БЕСІДИ

Уявити наше життя без транспорту дуже важко. Це диво нашого часу, що робить життя кращим. Транспорт дає змогу швидко долати великі відстані. Транспорт — наш помічник і друг.

? Хто користується послугами транспорту?

Послугами транспорту користуються люди.

? Яким ще словом можна назвати людей, які користуються транспортом?

Людей, які користуються транспортом, називають *пасажирами*.

? Відгадайте загадки. Як одним словом можна назвати слова-відгадки?

1. Маленькі будиночки
По місту біжать,
Хлопчики й дівчатка
В будиночках сидять. (*Трамвай*)
2. Я не їм вівса і сіна,
Дайте випити бензину.
Всіх коней я обжену,
Куди хочеш побіжу. (*Автомобіль*)
3. Дім по вулиці повзе,
На роботу всіх везе.
Не на курячих ногах,
У гумових чобітках. (*Автобус*)
4. Полотно, а не доріжка,
Кінь біжить, стоніжка. (*Потяг*)
5. Не трамвай це, не автобус,
Хоч тримається за проводи
І у гумових черевиках
Ходить маршрутом туди-сюди.
(*Тролейбус*)

Слова-відгадки можна назвати одним словом — *транспорт*.

? Які види транспорту ви знаєте?

Транспорт, яким користуються багато людей, називають *громадським*, або *пасажирським*. Автобус, трамвай, потяг, тролейбус, літак — види громадського транспорту. Кожен пасажир повинен не тільки знати, а й дотримувати правил користування пасажирським транспортом.

? Які існують правила очікування громадського транспорту?

Чекаючи на транспорт, слід дотримувати таких правил:

- чекати автобус, трамвай, тролейбус необхідно на зупинках;
- заборонено виходити на проїжджу частину вулиці;
- не можна гратися та бігати на зупинці, слід поводитися спокійно;
- необхідно дбайливо ставитися до обладнання, що є на зупинці.

? Назвіть правила посадки та висадки пасажирів.

Правила посадки пасажирів:

- входити спокійно, не штовхаючись, за чергою, через задні двері;
- пропустити вперед літніх людей, пасажирів з маленькими дітьми, інвалідів.

Правила висадки:

- не можна самовільно відчиняти двері;
- виходити обережно, не штовхатися, за чергою, через передні двері; після виходу з трамвая слід швидше залишити проїжджу частину дороги.

Посадку (*висадку*) дозволено здійснювати пасажирам після зупинки транспортного засобу лише із посадкового майданчика, а за відсутності такого майданчика — з тротуару чи узбіччя, якщо це неможливо, то з крайньої смуги проїжджої частини (*але не з боку суміжної смуги для руху*), за умови, що буде безпечно та не створить перешкод іншим учасникам руху.

? Яких правил поведінки у салоні повинен дотримувати пасажир?

Пасажири, користуючись транспортним засобом, повинні:

- сидіти або стояти (*якщо це дозволено*) у призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування;
- під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими, а на мотоциклі — в застебнутому мотошоломі;
- поступатися місцем інвалідам, людям похилого віку, пасажиром із маленькими дітьми;
- придбати квиток на проїзд;
- не штовхатись і не бігати салоном;
- не висовуватись із вікон;
- не спиратися на двері.
Пасажирам заборонено:
- під час руху відвертати увагу водія від керування транспортним засобом та заважати йому у цьому;
- відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару,

посадкового майданчика, краю проїжджої частини чи узбіччя;

- перешкоджати зачиненню дверей та використовувати для їзди підніжки і виступи транспортних засобів.

? На яку небезпеку можуть наражатися діти, які не дотримують правил заборон?

Дитина може випасти з транспорту; потрапити під колеса транспорту, що рухається; отримати травму різних частин тіла.

? Назвіть правила переходу вилиці (дороги) після висадки з транспорту.

Заборонено обходити транспорт відразу після висадки з нього.

Найчастіше зупинки тролейбуса й автобуса розташовані за перехрестям. Тому необхідно після висадки з цих видів транспорту дійти до пішохідного переходу або перехрестя і тільки там перейти дорогу.

Якщо ж переходу чи перехрестя поруч немає, то слід дочекатися, поки від'їде автобус або тролейбус і, упевнившись, що проїжджа частина вільна, можна перейти дорогу. Обходити автобус або тролейбус зразу після висадки з них досить небезпечно, можна потрапити під автомобіль, якого ви не можете бачити через те, що він закритий від вас автобусом чи тролейбусом. Після виходу з трамвая, рейки прокладені посередині проїжджої частини, пішоходи повинні оцінити дорожню обстановку і тільки потім іти до тротуару. Не можна раптово вибігати на проїжджу частину, адже це може призвести до ДТП. Якщо пішоходам, які вийшли з трамвая, необхідно перейти на протилежний бік дороги, їм слід вийти на ближній тротуар або узбіччя, визначити, де розташована ділянка дороги з дозволеним переходом, і перейти там проїжджу частину.

» Гра «Продовж речення»

- Людей, які їдуть у транспорті, називають...
- Сідати у транспортний засіб пасажири повинні на...
- Якщо заходиш у транспорт чи виходиш з нього, не...
- Не забувай поступитися місцем...
- В автобус, тролейбус, трамвай заходь через... двері, а виходь через...

? Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Які види громадського транспорту ви знаєте?

- Які правила користування пасажирським транспортом вам відомі?
- Чому їх потрібно виконувати?
- Як позначають місце зупинки пасажирського транспорту?
- Яких правил поведінки слід дотримувати на зупинці громадського транспорту?
- Як потрібно заходити до автобуса, трамвая, тролейбуса?
- Як необхідно обходити автобус, трамвай, тролейбус?

БЕСІДА 8

Тема. Дорожньо-транспортні пригоди. Поведінка у разі ДТП

Мета: формувати в учнів уявлення про ДТП; з'ясувати причини, за яких скоюються дорожньо-транспортні пригоди, та їх наслідки; ознайомлювати з правилами поведінки свідка ДТП; виховувати уважність під час переходу дороги.

ЗМІСТ БЕСІДИ

Щороку на вулицях міст і сіл зростає інтенсивність руху. З'являються нові марки автомобілів, що можуть розвивати велику швидкість. Ми звикли до цього розмаїття і часто не звертаємо на це увагу, безтурботно перетинаючи вулицю. І тоді вірні помічники людини стають її ворогами, чудовиськами на чотирьох колесах. З різних джерел інформації ми чуємо про дорожньо-транспортні пригоди на дорогах — скорочено ДТП.

? Як би ви пояснили, що таке дорожньо-транспортна пригода (ДТП)?

Дорожньо-транспортна пригода (ДТП) — подія, що сталося під час руху транспортного засобу, унаслідок якої загинули або травмувалися люди чи заподіяло матеріальних збитків. Щоб попередити нещасні випадки на дорогах, слід добре знати Правила дорожнього руху і суворо дотримувати їх.

На жаль, не всі добре знають ці правила. Деякі люди нехтують ними. Тому щорічно на дорогах гинуть тисячі дітей і дорослих. Ще більше людей опиняються і лікарнях із тяжкими травмами.

? Назвіть причини дорожньо-транспортних пригод.

Отже, перша й найголовніша причина ДТП — порушення правил дорожнього руху пасажирами і пішоходами. Через свою неухважність і недисциплінованість люди травмуються або гинуть під колесами транспортних засобів. Багато ДТП трапляється з вини дітей і підлітків. Порушувати правила дорожнього руху можуть водії громадського транспорту, маршрутних таксі, автомобілів, мотоциклів та велосипедисти.

Друга причина — несправний транспортний засіб. Кожний водій будь-якого транспортного засобу має пильно стежити за ним, ремонтувати його, за потреби, своєчасно неформально проходити технічний огляд. Поламка будь-якої деталі автомобіля, невідремтований механізм можуть коштувати життя водієві та його пасажирам. В автомобілі завжди має бути запасне колесо, насос та інші необхідні інструменти для ліквідування дрібних поломок. Серйозні ушкодження потребують ремонтних робіт на станції технічного обслуговування або в системі автосервісу.

Рух транспорту на вулицях та дорогах нашої країни відбувається в різних умовах. Автомобілі, автобуси, трамваї, тролейбуси перевозять вантажі та людей і вдень, і вночі, не тільки за ясної сонячної погоди, а й під час опадів, туману, ожеледиці. Ці умови руху транспорту впливають на стан поверхні проїжджої частини дороги та на видимість. На слизькій чи мокрій дорозі значно збільшується гальмовий шлях транспортних засобів, що може призвести до наїзду на пішоходів, які раптом з'являються на проїжджій частині.

Уночі та під час опадів значно погіршується видимість на дорозі, особливо коли вона неосвітлена. Крім того, пішоходів може засліпити світло фар автомобілів, що рухаються назустріч.

Як свідчить статистика, серед несприятливих умов, що спричиняють ДТП, перше місце займає слизьке дорожнє покриття — приблизно 37–40 % від усіх пригод.

Причини ДТП: несприятливі погодні умови, недостатня освітленість дороги, слизьке дорожнє покриття.

Значну небезпеку для пішоходів та транспортних засобів можуть становити автомобілі, які перевозять вантаж, що виступає по довжині або ширині. Адже він може, наприклад, зачепити неухважного пішохода як на пішохідному переході, так і на тротуарі. Негабаритний, до того ж погано закріплений вантаж може впасти на проїжджу частину дороги або на транспорт, який рухається повз навантаженої машини. Автомобілі, що перевозять негабаритний вантаж, мають спеціальний знак, який розміщують на частинах вантажу, що виступає (*учитель показує знак*). У темний період доби та в інших умовах недостатньої видимості краї вантажу позначаються ліхтарями різного кольору (*спереду — білого, позаду — червоного, збоку — жовтогарячого*).

? Як має вчинити людина у разі ДТП?

Якщо людина стала свідком ДТП, вона повинна вжити всіх можливих заходів для надання першої долікарської допомоги. За потреби слід викликати «швидку допомогу», міліцію або ДАІ. Важливо дочекатися приїзду цих служб, зберегти сліди пригоди. Якщо водій, із вини якого сталася ДТП, утік з місця аварії, необхідно запам'ятати і відразу записати номер, марку, колір і будь-які прикмети автомобіля і водія. Потерпілим надають першу долікарську допомогу. Стане у пригоді аптечка, що повинна бути у водія. Аптечка містить засоби дезінфекції (*йод, зеленку, пероксид водню*); серцеві препарати (*валідол, валеріану, нітроглицерин*); пристрій для штучного дихання, засоби для зупинки кровотечі та накладання пов'язок при травмах (*стерильний бинт, лейкопластир, джгут, медичні рукавички, косинку перев'язувальну, марлеву серветку*), а також ножиці та інструкцію для користування засобами автомобільної аптечки.

? Хто стежить за дотриманням Правил дорожнього руху?

За дотриманням Правил дорожнього руху стежать працівники одного з підрозділів міліції — Державної автомобільної інспекції (ДАІ). Команди інспектора ДАІ повинні виконувати всі водії та пішоходи.

ЗМІСТ БЕСІДИ

Деякі пішоходи вважають, що забезпечення безпеки дорожнього руху повністю залежить від водія і що тільки він повинен застосовувати всі засоби, що виключають дорожньо-транспортні пригоди. Такі міркування є помилковими.

Правила дорожнього руху визначають конкретні обов'язки пішоходів.

? Які маєш намір необхідно пам'ятати і виконувати, щоб уникнути дорожньо-транспортних пригод?

1. Якщо зібрався переходити вулицю (*дорогу*), обов'язково зупинися на краю тротуару (*узбіччя*) біля проїжджої частини. Переконайся, що транспорту поблизу немає, і тільки тоді спокійно переходи дорогу. У жодному разі не біжи!
2. Переходи вулицю тільки на зелений сигнал світлофора. Перш ніж зійти з тротуару, переконайся, що транспорт зупинився.
3. Не переходи дорогу відразу після виходу з транспорту. Тротуаром дійти до пішохідного переходу або перехрестя і тільки там переходи проїжджу частину. Якщо вони відсутні, дочекайся від'їзду транспорту від зупинки, переконайся у безпеці й переходи дорогу.
4. Користуйся підземними і надземними пішохідними переходами. За їх відсутності, переходи вулицю в місцях, позначених дорожньою розміткою типу «зебра» або знаком «Пішохідний перехід».

Безперечно, ти не застрахований від непередбачених складних ситуацій, але якщо виконуватимеш усі названі умови, то вони гарантуватимуть тобі безпечно і спокійно пересування у надзвичайно насиченому транспортом сучасному світі.

? Запитання для перевірки усвідомлення почутого

- Що таке ДТП?
- Якими є причини дорожньо-транспортних пригод?
- Яким є наслідки дорожньо-транспортних пригод?
- Що повинна робити людина у разі ДТП?
- Яких правил слід дотримувати, щоб уникнути ДТП?

БЕСІДА 9

Тема. Підсумкове заняття з ПДР

Мета: повторити і закріпити набуті знання з правил дорожнього руху; розвивати у дітей навички безпечної поведінки; уміння застосовувати свої знання практично; виховувати увагу і бажання попередити травматизм.

Закон дороги — це чітке дотримання Правил дорожнього руху. Кожен із вас любить бігати, стрибати, ганяти на велосипеді, кататися на ковзанах чи роликах. Але, на жаль, трапляються прикрі помилки, коли людина потрапляє в ДТП і на все життя залишається інвалідом. Щоб прожити свій вік без страшних пригод, потрібно вже змалку виконувати Правила дорожнього руху, досконало їх знати і чітко виконувати.

► Гра-вікторина «Це потрібно знати всім»

1. Чому створюються небезпечні ситуації на дорогах? До чого це призводить?
2. Які місця є безпечними для переходу вулиці?
3. Які види переходів вам відомі?
4. З якого боку рухаються транспортні засоби?
5. Як повинні рухатися пішоходи тротуаром?
6. Які є види перехресть?
7. Що означають різні кольори світлового сигналу світлофора?
8. Як і де слід переходити дорогу?
9. Що таке дорожня розмітка?
10. Які є типи дорожніх знаків? Що вони означають?
11. Де можна гратися, а де — ні?
12. Які обов'язки у пасажира? Як слід поводитися у громадському транспорті? Як потрібно обходити транспортні засоби, щоб перейти на протилежний бік дороги при виході з трамвая, тролейбуса, автобуса, машини?
13. Що таке ДТП?
14. Якими є причини дорожньо-транспортних пригод?
15. Яким є наслідки дорожньо-транспортних пригод?
16. Що повинна робити людина у разі ДТП?
17. Які правила необхідно виконувати, щоб уникнути ДТП?
18. Чому людина, яка не знає правил дорожнього руху, не повинна виїжджати на проїжджу частину?
19. Чому не можна кататися на роликах, ковзанах поблизу дороги?
20. Чому потрібно вивчати і знати Правила дорожнього руху?

— Щоб ви почувалися на вулиці безпечно, потрібно дотримувати правил дорожнього руху і правил особистої безпеки.